

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO PROCESO KODEKSO 570, 629, 631, 663, 668, 688, 689, 736, 739, 746 IR 749 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIII-1460 8 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIII-2486“ PROJEKTO DERINIMO PAŽYMA

Institucijos pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Žyma apie priimtas ir nepriimtas (nurodyti motyvus) pastabas ir pasiūlymus
Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2018-10-23 raštas Nr. (1.2.27-4)SD-5586	<p>1. Naujausiais Lietuvos statistikos departamento duomenimis skurdo rizikos riba siekia 307 eurus vienam gyvenančiam asmeniui (2017 m. atlikto tyrimo duomenys), todėl nutarimo projekte siūlytume remtis naujausiais oficialiai skelbiamais skurdo rizikos rodikliais bei atsižvelgiant į juos pateikti atitinkamus skaičiavimus.</p> <p>Nutarimo projekto 1 punkte pateikiama informacija, jog priėmus įstatymo projektą, kurio vienas iš siūlymų Civilinio proceso kodekso 736 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatytą 20 procentų išskaitą keisti 10 procentų išskaita, MMA uždirbančiam skolininkui po išskaitų atlikimo liktų 324,90 euro suma. Lyginant su naujausia skelbiama 307 eurų skurdo rizikos riba, ši suma nėra už ją daug didesnė, kaip teigiama Nutarimo projekte, ją skiria vos 18 eurų. Pažymėtina tai, kad pastaruosius kelerius metus skurdo rizikos riba, palyginus su praėjusiais metais, didėja labai panašia suma – 2017 m. ji padidėjo 16 eurų, 2016 m. – 15 eurų. 2015 m. – 18 eurų. Jeigu skurdo rizikos ribos didėjimo tendencija išliks panaši ir ateityje, tikėtina, kad MMA uždirbančiam skolininkui po atliktų išskaitų iš MMA artimiausiais metais liks mažesnė pinigų suma nei skurdo rizikos riba.</p>	<p>Iš dalies atsižvelgta</p> <p>Nutarimo projektas patikslintas atsižvelgiant į naujausius Lietuvos statistikos departamento duomenis apie skurdo rizikos ribą.</p> <p>Nutarimo projektas taip pat buvo patikslintas atsižvelgiant į tai, kad:</p> <p>1) Nuo 2019 m. sausio 1 d. MMA padidės iki 555 eurų neatskaičius mokesčių arba 379,12–395,77 euro atskaičius mokesčius;</p> <p>2) iš MMA uždirbančio skolininko išskaičius 10 procentų jam liks 341,21–356,19 euro. Atsižvelgiant į tai, kad ši suma yra daug didesnė nei 307 eurų dydžio skurdo rizikos riba, 10 procentų išskaitos dydis nebūtų pagrįstas nei teisiškai, nei ekonomiškai.</p>
	<p>2. Skolininkui likusios sumos po atliktų išskaitų iš MMA Nutarimo projekte lyginamos su minimalių vartojimo poreikių dydžiu (toliau – MVPD), kuris 2018 m. sudaro 245 eurus. Pagal preliminarious SADM skaičiavimus per ateinančius metus MVPD didės neženkliai: 2019 m. – 5 eurai, 2020 m. – 6 eurai. MMA kasmet didėja ženklesne suma – 20–30 eurų. Atkreipiame dėmesį į tai, kad pagal Lietuvos Respublikos Socialinės paramos išmokų atskaitos rodiklių ir bazinio bausmių ir nuobaudų dydžio nustatymo įstatymą, kuriame nustatyta MVPD apskaičiavimo metodika, MVPD yra skirtas bazinės socialinės išmokos,</p>	<p>Neatsižvelgta</p> <p>MVPD apskaičiuojamas pagal specialią metodiką ir parodo, kokios lėšų sumos reikia asmeniui per mėnesį būtiniausioms maisto ir ne maisto prekėms bei paslaugoms apmokėti, o skurdo rizikos riba yra santykinis dydis, labiau atspindintis socialinės atskirties aspektą ir parodantis, kokia dalis gyventojų gauna mažesnes nei 60 procentų ekvivalentinių disponuojamų pajamų medianos.</p>

<p>šalpos pensijų bazės, tikslinių kompensacijų bazės ir valstybės remiamų pajamų dydžiams nustatyti. MVPD apskaičiuotam dydžiui neturi įtakos MMA bei gyventojų pajamos. Todėl, vertinant skolininkams likusių sumų adekvatumą atlikus išskaitas iš MMA, tikslingiau naudoti skurdo rizikos ribą, kuri kasmet apskaičiuojama pagal Europos Sąjungos mastu suderinta metodologiją įvertinus visų gyventojų pajamas.</p>	<p>Kaip nurodyta pastaboje, MVPD apskaičiuojamas atsižvelgiant į realias kainas ir jo neįtakoja MMA dydis, o aplinkybė, kad MMA didėja 3–5 kartus sparčiau nei didėja MVPD, reiškia, kad kuo labiau didės MMA, tuo labiau skolininkui liekanti pajamų dalis viršys MVPD ir suteiks skolininkui galimybę patenkinti ne tik būtiniausius poreikius.</p>
<p>3. Dėl įstatymo projekte siūlymo Civilinio proceso kodekso 736 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatyti 20 procentų dydžio išskaitą vietoje nustatytos 30 procentų dydžio išskaitos. Nutarimo projekto 2 punkte pateikiama informacija ir skaičiavimai pagal pateiktą penkių vykdomųjų dokumentų išieškojimo pavyzdį ir remiantis jais daroma išvada, kad pritarus įstatymo projektui, nors iš skolininko išskaitoma suma ir sumažėtų, tačiau bendra mokėtina suma dėl užsitęsusio išieškojimo proceso ir su juo susijusių vykdymo išlaidų labai padidėtų, o tais atvejais, jeigu išieškomos ir palūkanos, skolos suma gali apskritai nemažėti, nes išieškotomis sumomis būtų padengiamos tik vykdymo išlaidos ir palūkanos. Iš pateikto informacijos nėra aišku, kuo bus palankesnė situacija, jeigu nebus pritarta Įstatymo projektu siūlomoms nuostatomis. Kiekvienas skolininkas suinteresuotas, kad nebūtų priskaičiuojamos papildomos vykdymo išlaidos bei palūkanos, todėl esant galimybei skolą sumoka kuo anksčiau. Atsižvelgiant į tai, siūlytume pateikti palyginamąją informaciją, kuri pagrįstų tiesioginę neigiamą (jeigu tokia yra) Įstatymo projektu siūlomų pakeitimų įtaką.</p>	<p>Neatsižvelgta</p> <p>Antstolių informacinės sistemos duomenimis, 2018 m. spalio 1 d. buvo vykdomas išieškojimas iš 246 957 fizinių asmenų, iš kurių 92 843 asmenų atžvilgiu buvo vykdomos 2–5 vykdomosios bylos, o 58 643 asmenų atžvilgiu – daugiau kaip 5 vykdomosios bylos. Taigi daugiau kaip 60 procentų skolininkų atžvilgiu išskaityta suma yra dalinama kelioms vykdomosios byloms ir dar labiau sumažinus išskaitų dydžius, vienai vykdomajai bylai tektų itin nedidelė suma, kurios gali nepakakti net vykdymo išlaidoms ir palūkanoms padengti. Esant tokiai situacijai, kiekvieną mėnesį iš skolininko būtų išskaitomos piniginės sumos, tačiau reali jo skola nemažėtų.</p> <p>Taip pat pažymėtina, kad, esant ribotam skolininko mokumui (MMA uždirbantys skolininkai paprastai ir yra ribotai mokūs), skolininkams nepavyksta papildomai sutaupyti ir dalį skolų apmokėti gera valia, todėl visos šių asmenų skolos paprastai dengiamos taikant priverstinio vykdymo priemones.</p>
<p>4. Nutarimo projekto 4 punkte yra pateikta informacija apie sumas, kurios liktų skolininkui, jeigu nebūtų priimti Įstatymo projektu siūlomi pakeitimai bei atsižvelgiant į numatytą nuo 2019 m. sausio 1 d. patvirtinti 555 eurų dydžio MMA sumą – išskaičius 20 procentų skolininkui liktų 307,04 euro – suma, o išskaičius 30 procentų liktų 268,66 euro. Norėtume pažymėti, jog nepriėmus Įstatymo projekto skolininkui po atliktų išskaitų nustatytais procentiniais dydžiais likusi Nutarimo projekte įvardinta suma bus beveik lygi arba mažesnė už skurdo rizikos ribą, kuri šiuo metu yra 307 eurai. Atsižvelgiant į tai, nebus pasiekti Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodyti tikslai, kaip yra teigiama Nutarimo projekte, todėl siūlytume informaciją atitinkamai tikslinti.</p>	<p>Neatsižvelgta</p> <p>Nutarimo projektas buvo patikslintas atsižvelgiant į nuo 2019 m. sausio 1 d. įsigaliosiančią 555 eurų MMA ir mokesčių bei antrosios pakopos pensijų reformą: atlikus 20 procentų išskaitą skolininkui liks 303,30–316,62 euro, o atlikus 30 procentų išskaitą – 265,38–277,04 euro. Taigi net ir atlikus 30 procentų išskaitą, skolininkui tenkanti pajamų dalis bus 8–13 procentų didesnė nei MVPD. Atsižvelgiant į antroje pastaboje nurodytas aplinkybes, kad MMA kiekvienais metais padidėja 3–5 kartais daugiau nei didėja MVPD, kiekvienais metais skolininkui liekanti pajamų dalis vis labiau viršys MVPD.</p>

	<p>5. Pažymėtina tai, kad didžioji dalis skolininkų yra socialiai pažeidžiami asmenys – žemas pajamas gaunantys, skurdą patiriantys gyventojai, kurie dėl susidariusių skolų ir šiuo metu antstolių taikomų aukštų skolų išieškojimo įkainių (už procesinių dokumentų parengimą, banko, pašto paslaugas ir t.t.) dažnai praranda realias galimybes grąžinti skolas, motyvaciją legaliai dirbti bei galimybes išbristi iš skurdo. Įstatymo projektu siekiama palankesnių finansinių sąlygų skolininkams gaunantiems MMA dydžio neviršijančias pajamas, taip pat pensinio amžiaus, negalią turintiems bei turintiems mažą darbingumo lygį skolininkams.</p> <p>Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“ (toliau – Programa), 117.1 papunktyje numatyta įgyvendinti aktyvias skurdo ir socialinės atskirties mažinimo priemones.</p> <p>Teisingumo ministerijos duomenimis, skolų išieškotojai, kurie galėtų būti priskirti socialiai pažeidžiamoms grupėms, sudaro santykinai labai nedidelę visų su skolų išieškotojų dalį: nuo 2016 m. kovo 21 d. iki 2017 m. spalio 1 d. užvestų 380 733 vykdomųjų bylų, išieškojimais fizinių asmenų naudai sudarė tik 11 642 atvejų arba 3 procentus visų piniginių išieškojimų. Todėl, išieškotojai fiziniai asmenys, kurie galimai yra socialiai pažeidžiami, sudarys dar mažesnę procentą. Atsižvelgiant į pateiktą informaciją, siūlytume įvertinti Įstatymo projektu siūlomų pakeitimų teigiamą poveikį didesnės socialiai pažeidžiamos grupės atžvilgiu ir pakartotinai įvertinti Įstatymo projektą bei jam pritarti.</p>	<p>Neatsižvelgta</p> <p>Vykdymo proceso paskirtis – užtikrinti išieškotojo reikalavimų patenkinimą, bet nepažeisti iš esmės ir skolininko interesų. Užtikrinant šią skolininko ir išieškotojo interesų pusiausvyrą, nuo 2018 m. gruodžio 1 d. MMA uždirbančiam skolininkui, turinčiam kelias vykdomąsias bylas, bus išskaitoma ne 50 procentų, bet 30 procentų (beveik dvigubai mažiau nei šiuo metu). Toks teisinis reguliavimas užtikrins, kad net ir kelias vykdomąsias bylas turinčiam skolininkui, bet uždirbančiam tik MMA, po išskaitų atlikimo liks suma, 8–13 procentų didesnė nei MVPD, o tik vieną vykdomąją bylą turinčiam skolininkui liks suma, didesnė ne tik už MVPD, bet ir skurdo rizikos ribą.</p> <p>Dar didesnis išskaitų dydžių mažinimas nepagrįstai ribotų išieškotojų teises. Be to, kaip nurodyta Nutarimo projekto 2 punkte, tai galėtų turėti neigiamų pasekmių ir skolininkui, nes, išskaitant nedideles sumas, jų pakaktų tik vykdymo išlaidoms ir palūkanoms padengti, o skolos suma iš esmės nemažėtų.</p>
<p>Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2018-10-23 raštas Nr. ((19.4E)-5K-1819043)-6K-1805594</p>	<p>Finansų ministerija pagal kompetenciją išnagrinėjusi Teisingumo ministerijos pateiktą išvadoms gauti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 570, 629, 631, 663, 668, 688, 689, 736, 739, 746 ir 749 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1460 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-2486“, projektą (toliau - Projektas) atkreipia dėmesį, jog Projekto 4 punktas tikslintinas, atsižvelgiant į tai, kad 2018 m. spalio 16 d. buvo priimtas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 1025 „Dėl minimaliojo darbo užmokesčio“, ir pagal nuo 2019 metų įsigaliosiančius mokesčių</p>	<p>Atsižvelgta</p>

	įstatymų pakeitimus minimalią mėnesinę algą uždirbančiam asmeniui tenkanti suma, atskaičius mokesčius, turėtų būti 395,80 euro.	
Nacionalinio skurdo mažinimo organizacijų tinklo 2018 m. spalio 22 d. raštas	<p>Palaikome siūlymus įstatymo projekto Nr. XIIIP-2486 siūlymus taikyti 20 proc. išskaitymą nuo minimalaus darbo užmokesčio tiems žmonėms, kurie turi dvi ar daugiau vykdomųjų bylų atsižvelgiant į žemiau nurodytus argumentus:</p> <p>1. Nors sumažintos išskaitos neabejotinai palengvins įsiskolinusių asmenų padėtį, tačiau nepakankamai prisidės prie skurdo ir neaktyvumo spąstų sumažinimo, o taip pat neužtikrins oraus pragyvenimo lygio. Primename, kad Seimo priimtas Vyriausybės projektas buvo orientuotas tik į MVPD (minimalių vartojimo poreikių dydžio, šiuo metu – 245 Eur) apsaugojimą, nes nuskaičius 30 proc. nuo MMA lieka vos daugiau nei MVPD. Būtina atkreipti dėmesį, kad MVPD apima tik minimaliausius poreikius, kurie reikalingi patenkinti gyvybiškai būtiniams poreikiams. Tuo tarpu dirbančiam žmogui yra svarbu ne tik palaikyti savo egzistenciją, bet ir turėti galimybę oriai gyventi.</p> <p>2. Dabartiniame projekto Nr. XIIIP-2486 siūlomu atveju – nuskaičiuoti 20 proc. nuo MMA (jei žmogus turi daugiau nei vieną bylą) – nuo 2019 m. žmogui, uždirbančiam minimalų atlyginimą, liktų 315,2 Eur disponuojamų pajamų. Naujausiais Statistikos departamento duomenimis skurdo rizikos riba siekia 307 Eur. Taigi, minėti siūlymai užtikrintų, kad vienas gyvenantis asmuo, dirbdamas ir mokėdamasis skolas, gyventų aukščiau skurdo rizikos ribos.</p> <p>3. Norint pasiekti reikšmingų pokyčių, būtina imtis ryžtingų veiksmų. Žmogui, racionaliai priimant sprendimą, ar išeiti iš šešėlio ar paramos sistemos, yra itin reikšminga, kokia dalis jo algos bus išskaityta – trečdalis ar penktadalis. Manome, kad šiuo atveju dešimties procentų skirtumas tarp išskaitų dydžių yra lemtingas žmogaus apsisprendimui. Tuo tarpu neryžtingi sprendimai neduos laukiamo reikšmingų rezultatų.</p> <p>4. Pabrėžiame, kad pragyvenimui paliekant didesnę pajamų sumą ir taip užtikrinant žmogaus oriam pragyvenimui reikalingą sumą, ženkliai sumažėja tikimybė, kad susidarys naujos skolos. Tuo tarpu taikant griežtesnius išieškojimus ir paliekant mažesnę sumą, reikalingą pragyvenimui, žmogui trūksta pajamų, reikalingų apmokėti būtinąsias paslaugas, tame tarpe ir komunalinius mokesčius ar viešojo</p>	<p>Neatsižvelgta</p> <p>Pastabų autoriai siūlo pritarti Įstatymo projekte siūlomam 30 procentų išskaitos dydžio pakeitimui į 20 procentų.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, kad pastabose pateikti pasiūlymai grindžiami tais pačiais argumentais, kokiais savo pastabas grindžia ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, priežastys, dėl kurių į šias pastabas nebuvo atsižvelgta, nurodytos vertinant Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos rašte pateiktas pastabas.</p>

transporto paslaugas. Taip pat asmuo gali būti linkęs dar daugiau skolintis. Taip klimpstama į vis gilesnę skolų duobę ir uždara skurdo ratą.

5. Taikant 20 proc. išskaitas būtų geriau apsaugotos senatvės pensija gaunančių ir žmonių su negalia, gaunančių netekto darbingumo pensijas, pajamos. Tai yra labai svarbu, nes pensijinio amžiaus žmonės ir žmonės su negalia, turintys mažą darbingumo lygį, **paprastai neturi kitų galimybių užsitikrinti didesnes ir pakankamas pragyvenimui pajamas.**

6. Seimo kanceliarijos Informacijos ir komunikacijos departamento Tyrimų skyrius 2016 metais atliko kai kurių ES valstybių (Airijos, Estijos, Latvijos, Lenkijos, Jungtinės Karalystės, Vokietijos ir kt.) išieškojimo iš darbo užmokesčio apžvalgą, kurioje nurodyta, kad iš minimalaus atlyginimo kai kuriose šalyse apskritai neišieškoma, o daugumoje valstybių 20 - 30 proc. išieškoma tik nuo tos dalies, kuri viršija MMA. Taigi, **nors Seimo sprendimu išskaitų dydžiai buvo sumažinti, jie vis tiek 1,5-2 karto didesni nei paminėtose valstybėse.**

7. Primename, kad tokius siūlymus palaiko 100 nevyriausybinų organizacijų ir 3000 Lietuvos gyventojų, pasirašiusių peticiją. Remiantis aukščiau išdėstytais argumentais, raginame Seimo narius palaikyti teisės aktų projektus, suteikiančius asmenims realias galimybes grąžinti skolas.

Teisingumo ministras
Elvinas Jankevičius
2018 11 26